

Naziv kolegija	POREDBENO USTAVNO PRAVO DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE UNIJE	
Nastavnici	Prof.dr.sc. Branko Smerdel; prof.dr.sc. Biljana Kostadinov; izv.prof.dr.sc. Robert Podolnjak; doc.dr.sc. Đorđe Gardašević; doc.dr.sc. Ana Horvat Vuković	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	I semestar Izborni predmet	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Predavanja	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	6	
Broj sati po semestru	24	
Ciljevi kolegija		
<p>Ciljevi kolegija su upoznati doktorande s odabranim aktualnim te složenim pitanjima suvremenog poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije, u normativnoj, povijesnoj i komparativnoj perspektivi te u kontekstu provedbene institucionalne, političke i ustavnosudske prakse. Razrađuju se i tumače odnosi ustava, ustavne vladavine i konstitucionalizma, načini uspostavljanja ustavnih poredaka, izvori ustavnog prava, načini donošenja, izmjena i dopuna ustava, ljudska prava i temeljne slobode, sustavi i institucije zaštite ljudskih prava, sustavi i institucije nadzora ustavnosti i zakonitosti, predstavnička i neposredna demokracija, izborni sustavi i njihovi modaliteti, ustrojstvo vlasti i načelo diobe vlasti, odgovornost vlasti, različiti modeli ustrojavanja složenih država i državnih zajednica, federalno načelo i njegove inačice, odnos država i Europske unije te stanje i sredstva nužne konsolidacije hrvatskog pravnog poretka.</p>		
Sadržaj kolegija		
<p>USTAV I USTAVNA VLADAVINA: funkcije ustava u demokratskom društvu (ustav kao pravni i politički akt, ustavna vladavina i demokracija, ustavna vladavina i sustav upravljanja, vladavina prava i pravna država, konstitucionalizam, borba za pravo), razvoj teorija ustavne vladavine (prirodno pravo, društveni ugovor, sigurnost nasuprot slobodi i opravdanje autokracije, teorija djelotvorne i odgovorne vlasti)</p> <p>KLASIČNI I SUVREMENI KONSTITUCIONALIZAM: razvitak ustavnosti u svijetu (ustavni trenutak i ustavni proces, metode uspostavljanja ustavnog poretka), pregled europskih ustavnih sustava (Velika Britanija, Francuska, Savezna Republika Njemačka), ustavna tranzicija suvremenih europskih država, demokratska tranzicija, ustavna vladavina i „dobra vladavina“</p> <p>USTAV KAO PRAVNI AKT: izvori ustavnog prava, donošenje i mijenjanje ustava, tumačenje ustava, provedba ustavnih normi</p> <p>LJUDSKA PRAVA I TEMELJNE SLOBODE: jamstva sloboda i prava – temelj demokratske države, pregled povijesnog razvitka, međunarodni standardi prava čovjeka, europski sustav zaštite ljudskih prava i sloboda, granice korištenja slobodama i pravima</p> <p>NADZOR USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI: temeljni pojmovi (vladavina prava i pravna država, načelo ustavnosti, načelo zakonitosti, formalna i materijalna neustavnost zakona), institucije za nadzor ustavnosti i zakonitosti, inačice ustavnog sudovanja, klasični europski sustav nadzora – ustavni sudovi</p> <p>OSNOVNE INSTITUCIJE DEMOKRATSKE USTAVNOSTI: predstavnička demokracija: izbori i izborni sustavi, neposredna demokracija: referendum</p>		

USTROJSTVO I ODGOVORNOST VLASTI: čemu imaju služiti različiti sustavi ustrojstva vlasti, efikasna i odgovorna vlada, modeli ustrojstva vlasti i odgovornost, dvodomni parlament (bikameralizam), zastupnički imunitet, nova dioba vlasti

SLOŽENE DRŽAVE I DRŽAVNE ZAJEDNICE: povijesni razvoj federalizma, pravno razlikovanje konfederacije, federacije i Europske unije, drugi oblici složenih država i državnih zajednica, poseban slučaj složene države: Bosna i Hercegovina, aktualnost federalističke teorije, federalno načelo i perspektive razvoja Europske unije

USTAVNOST EUROPSKE UNIJE: novi oblici državne zajednice, ustavni izbor u procesu europske integracije, hrvatska ustavnost u Europskoj uniji

Očekivani ishodi učenja

INTELEKTUALNE (KOGNITIVNE) VJEŠTINE

Znanje i razumijevanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Prepoznati i definirati aktualne i složene pojmove i koncepte poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije u povijesnoj i komparativnoj perspektivi;

Opisati važnost aktualnih i složenih pojmova za ozbiljenje načela vladavine prava, odnosno koncepta konstitucionalizma i ustavne vladavine;

Objasniti različite specifične pojmove koji se koriste u terminologiji poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije.

Primjena

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Rasporediti aktualne i složene pojmove i koncepte sadržaja ustavnog prava u povijesnoj i komparativnoj perspektivi;

Ilustrirati njihovu različitost na raznim praktičnim primjerima (na primjer, sličnosti i razlike pojedinih modela organizacije i strukture vlasti ili zaštite prava i sloboda);

Interpretirati ustavnopravne i političke učinke različitih komparativnih sustava organizacije političkih i ustavnih institucija država članica Europske unije;

Demonstrirati specifičnosti hrvatskog sustava organizacije političkih i ustavnih institucija.

Primijeniti stečena saznanja na objašnjavanje europske i domaće ustavne i ustavnosudske prakse u provedbi aktualnih i složenih pojmova i koncepata poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije.

Analiza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Izdvojiti koji su elementi aktualnih i složenih pojmova i koncepata poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije specifični u pojedinim zemljama;

Usporediti navedene elemente;

Analizirati relevantnu domaću i stranu ustavnu i ustavnosudsku praksu u području ozbiljenja aktualnih i složenih pojmova i koncepata ustavnog prava država članica Europske unije;

Razlikovati normativne i praktične posljedice ozbiljenja aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava država članica Europske unije.

Sinteza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Konstruirati napredna objašnjenja i zakonitosti funkcioniranja različitih modela organizacije ustavnih i političkih institucija;

Predložiti eventualne normativne, ustavne i zakonske promjene u cilju ostvarenja optimalnih rješenja za primjenu složenih pojmova i koncepata ustavnog prava;

Izgraditi normativno obrazloženje za primjenu složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava;

Formulirati konkretna pravna rješenja za unapređenje i primjenu složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava

Vrednovanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Preispitati stvarno funkcioniranje i učinke aktualnih i složenih pojmova i koncepata poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije u povijesnoj i komparativnoj perspektivi;

Usporediti stvarne učinke različitih sustava u navedenom području na ustavnopravnu, političku i društvenu zbilju;

Vrednovati prednosti i nedostatke pojedinih komparativnih ustavnih sustava u ozbiljenju složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava te ih staviti u znanstveni okvir objašnjenja;

Procijeniti do koje mjere i na koji način određeni komparativni ustavnopravni sustavi odgovaraju potrebama koje postavlja opće načelo vladavine prava, odnosno zahtjevi konstitucionalizma i ustavne vladavine.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno usvojenog predmeta doktorand će moći:

- javno prezentirati usvojene ishode učenja;
- izraziti se jasnim tekstom tumačeći svoja stajališta u argumentiranoj debati;
- razumjeti pravnu, društvenu i političku uvjetovanost pojave i izbora određenog modela provedbe složenih pojmova i koncepata poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije;
- razumjeti i kritički vrednovati praktične posljedice koje odabir određenog modela provedbe složenih pojmova i koncepata iz poredbenog ustavnog prava država članica Europske unije ima na ustavnopravnu i opću društvenu zbilju.

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

Interaktivna nastava: predavanja, analiza odluka ustavnih sudova, analiza komparativnih ustavnih dokumenata i ostalih relevantnih izvora prava. Mentorsko vođenje istraživačkog rada studenata usmjereno na objavljivanje znanstvenih radova. Sudjelovanje studenata u znanstvenim projektima Katedre za Ustavno pravo i interdisciplinarnim projektima Fakulteta.

Usmeni ispit ili izrada i obrana pismenog znanstvenog rada. Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom.

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Kvaliteta i uspješnost izvedbe kolegija prati se redovitim evidencijama održane nastave, pohađanja nastave, položenih ispita, provedenih originalnih znanstvenih istraživanja te anonimnim anketama polaznika nakon odslušanog semestra. Informacije o zadovoljstvu doktoranada koriste se za unapređenja kvalitete izvedbe nastave.

Obveze studenata

Pohađanje i sudjelovanje u svim oblicima nastave; istraživački rad; usmeni ispit ili obrana pismenog znanstvenog rada.

Obvezna literatura

Smerdel, Branko: Ustavno uređenje europske Hrvatske, Narodne novine, Zagreb, 2013.

Smerdel, Branko, O ustavima i ljudima, Informator, Zagreb 2012.

Constitutional Law of the EU Member States, Besselink, L; Bovend Eert, P; Broeksteeg, H; De Lange, R; Voermans, W. (ur.), Deventer Kluwer, 2014.

Smerdel, Branko; Gardašević, Đorđe (ur.), Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske u razvojnoj perspektivi, Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb, 2011.

Osnovna izborna literatura

Key Developments in Constitutionalism and Constitutional Law, Basta Fleiner, Lidija i Marinković, Tanasije (ur.), Eleven International Publishing, The Hague (2014.)

Referendum narodne inicijative u Hrvatskoj i Sloveniji: ustavnopravno uređenje, iskustva, perspektive, Podolnjak, Robert i Smerdel, Branko (ur.), Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb (2014.)

Smerdel, Branko, In Quest of a Doctrine: Croatian Constitutional Identity in the European Union, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 64 (2014.) 4, str. 513-534.

Smerdel, Branko, Hrvatska ustavnost u Europskoj uniji: državna zajednica ili zajednica novog tipa?, Hrvatska pravna revija 12 (2012.) 9, str. 1-8.

Smerdel, Branko, Hrvatska ustavnost u Europskoj uniji - Apel euorealista, Studia lexicographica 8 (2011.) 1, str. 5-16.

Smerdel, Branko, Temeljni problemi ustavnog izbora u Europskoj uniji - Pokušaj preliminarne prosudbe rezultata Konvencije o budućnosti Europe, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 53 (2003.) 3-4, str. 509-527.

Smerdel, Branko, Constitutional Design, Development and Prospects of the Croatian "Hybrid" Parliamentary Government; Ustavni položaj predsjednika republike, Kaučič, Igor (ur.), Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, Maribor, 2016., str. 73-100.

Smerdel, Branko, Ustavne promjene i hrvatski parlamentarni sustav - argumenti u prilog pozitivnog ustavnog modela ustrojstva vlasti, Liber amicorum in honorem Jadranko Crnić (1928.-2008.), Kačer, Hrvoje; Momčinović, Hrvoje; Žuvela Mladen (ur.), Zagreb: Novi informator, 2009., str. 37-73.

Smerdel, Branko, Konstitucionalizam i promjena vlasti, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1-2/2000, str.5.-30.

Smerdel, Branko (ur.), Primjena federalnog načela i pouke ustavne reforme 1971. (zbornik), Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Centar za demokraciju i pravo "Miko Tripalo", Zagreb, 2007.

Smerdel, Branko, Konstitucionalizam i stabilnost ustava, Europske perspektive demokratske Hrvatske, Zagreb: Hans Seidel Stiftung, 2001., str. 93-101.

Smerdel, Branko, Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava: Slijede li nakon predsjedničkih izbora nove promjene ustrojstva vlasti?, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1/2010, str.7.-44.

Smerdel, Branko, Ustavna revolucija, demokratska tranzicija i vladavina prava, u: Liber amicorum Mihajlo Dika: zbornik radova u čast 70. rođendana prof. dr. sc. Mihajla Dike, Uzelac, Alan, Garašić, Jasnica i Maganić, Aleksandra (ur.), Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb (2013.), str. 27-45.

Smerdel, Branko, Problemi tranzicije i povratak ustavnom inženjerstvu, Revus – revija za europsko ustavnost, 7 (2011) 16, str. 7-11.

Smerdel, Branko, Ustav RH nakon ustavnih promjena 2010. godine, Hrvatska pravna revija 10 (2010) 9, str. 1-8

Smerdel, Branko, Teorija o ustavotvornom inženjerstvu i njezin utjecaj na izgradnju demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske, u: Ustavi i demokracija – strani utjecaji i domaći odgovori, Bačić, Arsen i Barbić, Jakša (ur.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb (2012.), str. 71-104.

Smerdel, Branko, Parlamentarna odgovornost: zaključci nakon tri desetljeća istraživanja, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2013.

Smerdel, Branko, Odgovornost Vlade u europskom kontekstu: kako europske (parlamentarne) institucije „rade svoj posao“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 3-4/2010, str.5.-27.

Smerdel, Branko, Kraj tranzicije i nužnost konsolidacije pravnog sustava, Hrvatska pravna revija 12 (2012) 2

Smerdel, Branko, Neposredno odlučivanje i njegove ustavne granice, Hrvatska pravna revija 10 (2010.) 11, str. 1-9.

Kostadinov, Biljana, Suvremeni francuski parlamentarizam (1958.-2002.), Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2004.

Kostadinov, Biljana, Predsjednik Republike - mimikrija Ustava Hrvatske prema ustavnom modelu Francuske, u: Ustavi i demokracija - strani utjecaji i domaći odgovori (Bačić, Arsen; Barbić, Jakša - ur.) Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2012., str.207.-230.

Kostadinov, Biljana, Prethodna pitanja ustavnosti u nacionalnom pravu i pravo Europske unije – Prethodni postupak u pravu Europske unije, Čapeta, Tamara, Goldner Lang, Iris, Perišin, Tamara, Rodin, Siniša (ur.), Narodne novine, Zagreb (2011.), str. 161-176.

Kostadinov, Biljana, Constitutional review of constitutional amendments, u: Transformation of law systems in Central, Eastern and Southeastern Europe in 1989-2015 (Liber amicorum in honorem Reiner Arnold), Szymt, A. i Banaszak, B. (ur.), Gdansk University Press, GDansk (2016.), str. 459-470.

Kostadinov, Biljana, Ustavno sudovanje u Europi i ustavni Janus – načelo jednakosti, Hrvatska pravna revija 9 (2009.) 10, str. 1-3.

Kostadinov, Biljana, Ustavni identitet i materijalna kontrola ustavnosti ustavnih promjena - Austrija, Češka, Indija, Italija i Republika Hrvatska, Informator : instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 5946 (2011.)

Kostadinov, Biljana, Zaštita temeljnih ustavnih prava i sloboda od europskog utjecaja - prioritet u Belgiji i Francuskoj, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 5788-5789 (2009.), str. 1-3.

Kostadinov, Biljana, Fragmentirane države u Europi, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, br. 5774-5775, str. 1.-2. (2009.)

Kostadinov, Biljana, Suvremeni francuski ustavnopolitički sustav: od kohabitacije do povratka tradicionalnoj logici Pete Republike, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 2/2003, str.393.-405.

Kostadinov, Biljana, Ovlasti predsjednika Republike nakon promjene Ustava Francuske od 23. srpnja 2008., Hrvatska pravna revija, 9(2009), 7/8, str.1-5.

Kostadinov, Biljana, O Ustavu Republike Hrvatske prema ustavnom modelu Francuske, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 6036 (2012.), str. 1-3.

Kostadinov, Biljana, O Ustavu Savezne Republike Njemačke: jamstvo ustavne vječnosti, Informator : instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 5964 (2011.), str. 1-3.

Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren i koji se periodički ažurira u skladu s dinamikom objave novih radova relevantnih za područje koje obuhvaća sadržaj predmeta), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom. Popis dopunske literature nalazi se u repozitoriju na web stranici Katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.